

SAMLEDE EFFEKTER AV STATLIG EKSPORTFINANSIERING I 2020

Om økonomiske ringvirkninger

Bedrifters økonomiske aktivitet har betydning utover egen bedrift. Det er dette vi betegner som ringvirkninger.

Ringvirkninger skapes når en bedrift kjøper varer og tjenester hos andre bedrifter lenger nede i verdikjeden. Den økte etterspørsel hos leverandørbedriften legger til grunn for økt sysselsetting og verdiskaping.

Samtidig vil leverandørbedriftene videre etterspørre andre varer og tjenester. Ringvirkningsanalyser går ut på å følge og analysere disse strømmer av varer og tjenester nedover i verdikjeden.

I denne rapporten har ringvirkningene blitt utregnet via Menons ITEM modell. Denne modellen egner seg godt for å beregne brutto ringvirkninger. Den er bygget på data fra:

- SSBs kryssløp for kjøp av varer og tjenester på tvers av næringskoder
- Menons regnskapsdatabase

Input i modellen er eksportkontraktens størrelse (og altså ikke garanti- eller utlånsbeløp). Dette bygger på en implisitt antakelse om at finansiering fra Eksportkreditt og GIEK er viktig for realiseringen av hele eksportkontrakten, ikke kun låne- og garantibeløpet.

Vi har tatt utgangspunkt i de samlede porteføljene til Eksportkreditt og GIEK for 2020, og vi har tatt hensyn til de sakene der både Eksportkreditt og GIEK deltar.*

Modellen ser kun på ringvirkninger for norsk økonomi, og derfor er beregning av importandel sentralt. Vi har brukt data på andelen av norske underleverandører fra brukerundersøkelsen til dette formålet.

Modellen følger innkjøpene 10 ledd tilbake i verdikjeden og utregner verdiskaping og antall arbeidsplasser som industrien legger til grunn for.

De økonomiske ringvirkningene varierer med grad av addisjonalitet. Vi vil derfor presentere ringvirkningene innenfor et spenn mellom 50 og 100 prosent.

*Eksportkreditt og GIEKs portefølje overlapper. Hvis vi ikke tar hensyn til dette, vil effektene av eksportfinansieringen dobbelttelles.

Stor overlapp mellom Eksportkreditt og GIEKs porteføljer

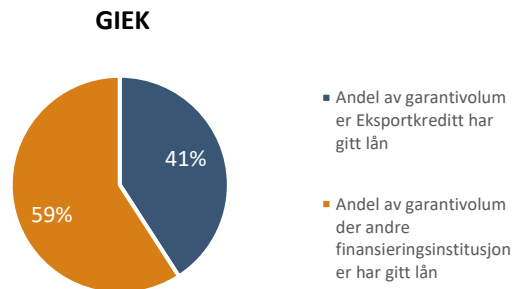
Det statlige eksportfinansieringstilbudet består av Eksportkreditt Norge. Og Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK). Det spiller sentrale, men ulike roller. Eksportkreditt stiller med lån til kjøper av norske kapitalvarer, mens GIEK utsteder garantier til norske bedrifter, deres kunder og banker på vegne av staten.

I 2020 hadde Eksportkreditt Norge utbetaling på 17 nye saker, som vil ha et samlet utlånsvolum på 4,6 mrd. kroner. Av dette garanterte GIEK for to tredjedeler av utlånsvolumet, mens en tredjedel er garantert for andre banker.

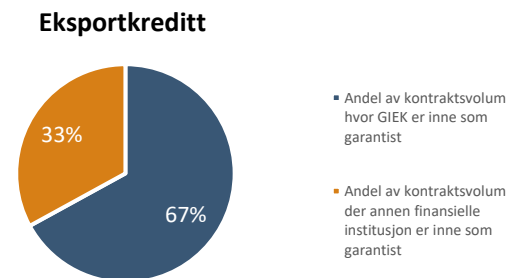
På sin side stilte GIEK garantier til en samlet verdi av 11,9 mrd. kroner i 2020.* 40 prosent av garantivolumet var i saker der Eksportkreditt stilte med lån.

Samlet var Eksportkreditt og GIEK sammen om 9 saker i 2020. Men ettersom GIEK gjerne utsteder garantien noe tidligere enn utbetalingen av lån fra Eksportkreditt utføres, har vi valgt å inkludere 3 saker til. Dette er saker der Eksportkreditt hadde første utbetaling på i 2020, mens GIEK utstedte garanti i samme sak høsten 2019. Samlet kontraktsverdi for disse 12 sakene var på 8,6 mrd. kroner.

Totalt bidro Eksportkreditt og GIEK til å finansiere prosjekter til en samlet verdi av 26,5 mrd. kroner. Det er verdt å presisere at disse prosjektene vil utføres over flere år, slik at de økonomiske ringvirkningene vil fordeles over en lengre tidsperiode.

Figuren viser GIEKs garantivolum i 2020, fordelt etter hvem som stilte med finansieringen (utlån)

Figuren viser Eksportkreditts utlånsvolum i 2020, fordelt etter hvem som stilte med garanti

* Dette er totalbeløp i garantier på nye eksportkontrakter og -investeringer, og som analyseres i denne rapporten. Inkludert garantier stilt i forbindelse med restruktureringer oppgir GIEK et totalbeløp på 15 milliarder kroner.

Statlige eksportfinansiering understøtter 10 200 norske arbeidsplasser i 2020

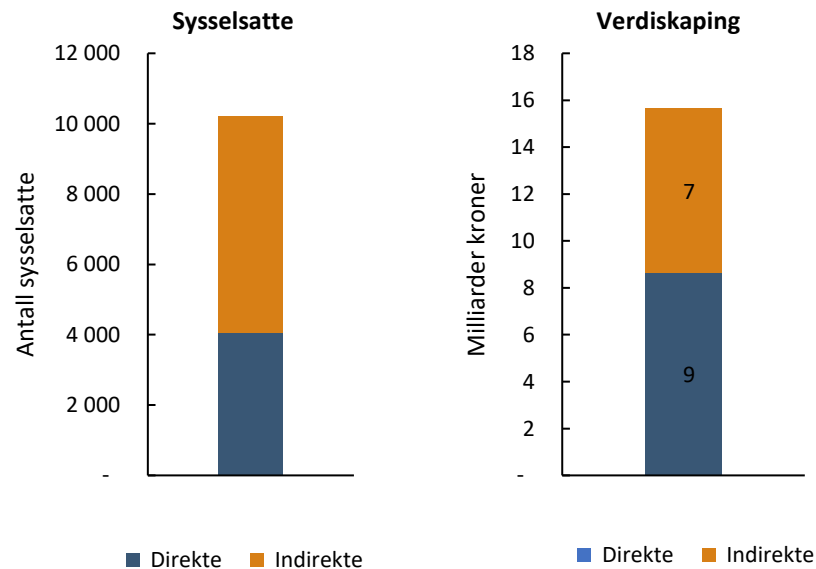
De samlede sysselsettingseffektene som følger av eksportkontraktene som ble finansiert av GIEK og Eksportkreditt var på om lag 10 200 ansatte hos norske bedrifter.

Samlede effekter fordeler seg mellom direkte og indirekte effekter:

- 4050 sysselsatte i de norske eksportbedriftene med leveranser til GIEK-finansierte transaksjoner (direkte effekter)
- 6150 av sysselsettingseffektene kommer fra norske underleverandører til prosjektene (indirekte effekter)

I tillegg til sysselsetting legger aktiviteten som følger av eksportkontraktene grunnlag for om lag 15,5 milliarder kroner i verdiskaping.

Samlede sysselsettingseffekter (ringvirkninger) av eksportfinansiering fra GIEK og Eksportkreditt. Kilde: Menon Economics

Vi har i analysen lagt til grunn at lån og garantier fra Eksportkreditt og GIEK går til å utvide kapasiteten bankmarkedet har til å betjene særlig tre markeder, nemlig maritim leverandørindustri, fiskeri og havbruk samt havvind.

Det er imidlertid uklart hvor addisjonell effekten er. Basert på intervjuene med bankene er det grunn til å anta høy addisjonalitet, altså at effekten brukes til å utvide deres portefølje av særlig arbeidskapital mot disse næringene.

Den internasjonale litteraturen om statlig eksportfinansiering forteller oss imidlertid at den addisjonelle effekten er:

- Sterkest blant små og mellomstore bedrifter
- Sterkest i perioder hvor tilgang til likviditet i det finansielle markedet er lav
- Sterkest blant de bedrifter som benytter ordningene for første gang
- Sterkest i land med høy politisk risiko eller svakt utviklede finansmarkeder.

At porteføljen er sammensatt av større bedrifter som har benyttet ordningene tidligere, og der kjøper primært kommer fra industrialiserte økonomier, indikerer at addisjonaliteten er lavere. Likeledes gjør finansmarkedet, hvor tilgangen til kreditt gjennom 2020 har vært relativt god. På den andre siden bidrar ettervirkningene av korona til økt usikkerhet i finansmarkedene, noe som trekker i retning av at addisjonaliteten er høyere. Dette underbygges også av våre funn som indikerer at lånet i større grad enn tidligere er viktig for å realisere kontraktene.

Ved beregning av effekt på sysselsetting har vi derfor beregnet dette i et intervall fra 50 til 100 prosent addisjonalitet. Porteføljen og det finansielle markedet tilsier at addisjonaliteten ligger ned mot 50 prosent, mens intervjuene med bankene og usikkerheten i finansmarkedene indikerer at den ligger opp mot 100 prosent.

Sysselsettingseffekter (ringvirkninger) av statlig eksportfinansiering fra Eksportkreditt og GIEK, etter grad av addisjonalitet. Kilde: Menon

